

τον άνθρωπο, να βρούμε ξανά το μέτρο. Οι μαγικές λέξεις “Σύνεση”, “Σταθερότητα”, “Συνέχεια” πρέπει να αποκτήσουν ξανά χώρο στο καθημερινό κοινωνικό, επιχειρηματικό και πολιτικό γίγνεσθαι.

Πρέπει να αντιληφθούμε ότι το προσωπικό όφελος συνήθως εξυπηρετείται καλύτερα μέσα από το συνολικό, αφού ζούμε μέσα σε μια κοινωνία και όχι μόνοι μας.

Ως πολίτες, πρέπει να δείξουμε σύνεση, να βρούμε το μέτρο στις καθημερινές μας πράξεις και συμπεριφορές. Εάν το επιδιώξουμε και το επιτύχουμε, ως σύνολο, ως κοινωνικές ομάδες, ως κράτη, ως άθροισμα κρατών, τότε θα μπουν και πάλι τα πράγματα σε μια ηρεμία, σε ένα σωστό μέγεθος.

Κατά πόσο είναι δυνατό να γίνει κάτι τέτοιο;

Θα θυμίσω μία φράση του Αριστοτέλη: «Πιθανό είναι αυτό που συνήθως συμβαίνει»...

Στάθης Ποταμίτης '75

Δικηγόρος, Μέλος της
εταιρίας POTAMITIS VEKRIS

Ενα μεγάλο μέρος της επαγγελματικής μου απασχόλησης τα τελευταία 15 χρόνια έχει αφιερωθεί σε ελληνικές επενδύσεις στην Νοτιοανατολική Ευρώπη. Έχω παρακολουθήσει την εξέλιξη του ελληνικού ενδιαφέροντος από την πρώτη φάση της προσπάθειας «διείσδυσης», που εξέφραζε κυρίως την προσδοκία του γρήγορου και εύκολου κέρδους ως λάφυρου για τη δυτική επικράτηση στον ψυχρό πόλεμο, μέχρι την πολύ ωριμότερη επενδυτική δραστηριότητα των τελευταίων ετών σε μεγάλες και ανταγωνιστικές αγορές σαν την Τουρκία.

Οι ανησυχίες μου για τις επιπτώσεις της κρίσης συνδέονται άμεσα με αυτή μου την εμπειρία. Οι πιο οργανωμένα εξωστρεφείς ελληνικές επιχειρήσεις είναι μέχρι σήμερα οι Τράπεζες. Η σημερινή κρίση πλήττει ιδιαίτερα ορισμένες από τις αγορές στις οποίες αναπτύχθηκαν οι ελληνικές τράπεζες. Οι επενδύσεις αυτές αποτέλεσαν κρίσιμο μοχλό για την αύξηση των μεγεθών και τον εκσυγχρονισμό των προϊόντων και της λειτουργίας των ελληνικών τραπεζών.

Είναι προφανές ότι η επένδυση σε αναπτυσσόμενες αγορές ενσωματώνει κινδύνους που εκδηλώνονται έντονα στην περίοδο μιας βαθιάς και παρατεταμένης ύφεσης. Ήδη, όμως, η γενικότερη επενδυτική στρατηγική αμφισβητείται. Προβάλλεται ως σημαντικός κίνδυνος η διάθεση κεφαλαίων για τη στήριξη θυγατρικών των ελληνικών τραπεζών στα Βαλκάνια.

Διαμορφώνεται γενικότερα η εικόνα ότι οι επενδύσεις αυτές καθιστούν την ελληνική οικονομία πιο ευάλωτη στα δεινά της διεθνούς κρίσης.

Εκτιμώ ότι η κρίση θα μας επιτρέψει να απαντήσουμε μια σειρά ερωτημάτων, όπως και τα ακόλουθα:

1. Η ανάπτυξη των υπηρεσιών στην Ελλάδα έχει μέλλον ή ήταν συγκυριακή; Οι τραπεζικές επιχειρήσεις έχουν το απαιτούμενο όραμα και αντοχή για να διαχειριστούν τα αποτελέσματα μιας σημαντικής ύφεσης; Έχουμε ως κοινωνία και ως πολιτικό σύστημα την ωριμότητα να επιτρέψουμε στις επιχειρήσεις παρόμοια διαχείριση ή θα επικρατήσουν επιπόλαιες αντιλήψεις που βρίσκουν σε κρατικές διαχειριστικές παρεμβάσεις τη δέθεν εύκολη λύση;

2. Έχουν προοπτική τα τραπεζικά και άλλα επιχειρηματικά δίκτυα που αναπτύχθηκαν με ελληνικά επενδυτικά κεφάλαια τις δύο τελευταίες δεκαετίες; Είναι διατεθειμένες οι ελληνικές διοικήσεις να υποστηρίξουν με κάθε πρόσφορο μέσο τις ανάγκες των τοπικών εταιριών αλλά και των πελατών τους, να λειτουργήσουν προς όφελος όχι μόνο των επενδυτικών κύκλων της ελληνικής αγοράς αλλά και των χωρών στις οποίες έχουν παρουσία;

3. Είμαστε διατεθειμένοι ως κοινωνία να λειτουργήσουμε αλληλέγγυα με τους γείτονές μας; Αντιλαμβάνομαστε ότι η μοίρα των οικονομιών τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη δική μας; Πιστεύουμε ότι η στήριξη που προσδοκούμε από τους πιο εύρωστους εταίρους μας (π.χ. Γερμανία) αποτελεί χρέος μας προς τους λιγότερο εύρωστους (π.χ. Βουλγαρία);

Οι απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά θα προσδιορίσουν αν η Ελλάδα θα περιπέσει σε οικονομικό και κοινωνικό τέλμα ή αν μπορεί να ελπίζει σε διαρκείς αποδοτικές συνεργασίες σε μια οικονομικά δυναμική περιοχή που εμπιστεύεται την ελληνική παρουσία και ανταποδίδει την ελληνική στήριξη σε δύσκολους καιρούς.